

# **Digitales Brandenburg**

**hosted by Universitätsbibliothek Potsdam**

**[Sefer Melakhim]**

[Sefer Melakhim]

**Shelomoh ben Yitshak**

**5565 [1804/1805]**

DT

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9706)

תרגום אשכנזי

מלכים ב כג כד

איהם דען נאמען יהויקים דאיהואחו  
 אכער נאהם ער מיט נאך מצרים  
 וואָ ער איך שטארב (לה) יהויקים  
 גאבדאן גאלף אונר זילבער דעם פרעה  
 אום אבער זא פיל בעלה אויפצוברינגען  
 אלס פרעה פערלאנגטע בעלענטע ער  
 דאן דאן מיט אינגער שאצונג אונר  
 צוזאנג דאן פאלק דאס יעדער נאך  
 זיגען פערטעגען גאלד אונר זילבער  
 פון פריעה נכרה העכטעבען מוסטע  
 (לו) יהויקים וואה סינג אונר צוזאנצן  
 זאהם אלס גאלס ער קעניג ווארד  
 אונר רענוכטע אטלף זארהע אין  
 ירושלים זיגע מוסטער היס זכורה  
 זכאכטעה פדוה'ס אונר וואה אים  
 כושה ווא (לו) ער מואצט וואס  
 דעם עוזגען מיספול ווא וינט פאר  
 פאטרע פאטרע פאטרע  
 כד (א) אין זייער עייט איבערצאן  
 נככהנאצה קעגן פאן בכל  
 דאגלעט מיט קיני יהויקים בלויב  
 איהם דסייא יאהרע לאנג אונטערזייר  
 פיג פול אכער נאכהער זודער פאן  
 איהם אכ (ג) נון רייצטע דער  
 עויגע היא שטרייפערדען העערע דער  
 כשרים, דוא פאן ארם, פאן כואב  
 אונר

באור

גברותו הוא, והעלובה לו מחתו (מדברי  
 כד"ק) (לה) העריר את הארץ, רמז  
 מנביתא על עמא דארעא (הכסדי) איש  
 בערבו, כתרנושו, נבר כד חוי, כל חסד כש  
 שהיה ראוי למת לו, לפי מותו (הר"ק) את עם הארץ, מן עמא דארעא (הכסדי)  
 כד (א) וישב וכו' נדכרי הימים (ב' ל' ו') כתוב עליו עלה נכוכדנר מלך בבל ויאסרו  
 נכחוסתים להוליכו בבלה, ואשמו חכמינו, כלל כל עד ככל, דקאמ צדק, כי סגן גיבא  
 עליו וכעיקרו (סס"ב"ט) קבורת מפור יקנה סחוב והסגן מהלחה לשעבי ירושלים, וכן נראה  
 ממה שאמר למטה (סס"ק"ו) וישב יהויקים עם חכמיו, וכל חכמי ירושלים, וכל זה  
 כדלה, כי שתי פעמים עלה עליו נכוכדנר, חיה עעם וישב ויורד בו, וכאשר כתב דר"ק ז"ל,  
 ב"ן נדכרו (ב) וישלח וגרי' (הכסדי) וכן

יאשיהו אביו ויסל את שמו  
 יהויקים ואת יהואחו לקח ויבא  
 כשרים ויבית שם: (לה) והכסף  
 והזהב נתן יהויקים לפרעה אך  
 העריך את הארץ לתת את  
 הכסף על פי פרעה איש כערפו  
 נגיש את הכסף ואת הזהב את  
 עבד הארץ לתת לפרעה נכה:  
 (לו) בירעשרים וחמש שנה  
 יהויקים במלכו ואתה עשרה  
 שנה מלך בירושלים ושם אמו  
 זכורה בת פדיה מדרומה:  
 (לו) ויעש הרע בעיני יהוה בכל  
 אשר עישו אבתיו:  
 כד (א) בימיו עלה נככדנאצר  
 מלך בבל והיללו יהויקים  
 עבד שלש שנים וישב וימרד  
 בו: (ב) וישלח יהוה בו את  
 גדודי כשדים ואת גדודי ארם  
 רשי ואת

שכתוב בענין (לה) איש כערבו  
 כפי עשרו:  
 (ג) על  
 את עם הארץ, מן עמא דארעא (הכסדי)  
 כתוב עליו עלה נכוכדנר מלך בבל ויאסרו  
 נכחוסתים להוליכו בבלה, ואשמו חכמינו, כלל כל עד ככל, דקאמ צדק, כי סגן גיבא  
 עליו וכעיקרו (סס"ב"ט) קבורת מפור יקנה סחוב והסגן מהלחה לשעבי ירושלים, וכן נראה  
 ממה שאמר למטה (סס"ק"ו) וישב יהויקים עם חכמיו, וכל חכמי ירושלים, וכל זה  
 כדלה, כי שתי פעמים עלה עליו נכוכדנר, חיה עעם וישב ויורד בו, וכאשר כתב דר"ק ז"ל,  
 ב"ן נדכרו (ב) וישלח וגרי' (הכסדי) וכן

ואת גדודי מואב ואת גדודי בני  
 עמון וישלחם ביהודה להאכירן  
 בדבר יהודה אשר דבר ביד  
 עבדיו הנביאים : (א) אך על-  
 פי יהוה היתה ביהודה להסיר  
 מעל פניו בחטאת מנשה ככל  
 אשר עשה : (ד) וגם דם הנקי  
 אשר שפך וימלא את ירושלים  
 דם נקי ולא אבה יהוה לסלח :  
 (ה) ויתר דברי יהויקים וכל-  
 אשר עשה הלא הם כתובים  
 על ספר דברי הימים למלכי  
 יהודה : (ו) וישכב יהויקים עם  
 אבתיו ניקמך יהויכין בנו תחתיו :  
 (ז) ולא הכיף עוד מלך מצרים  
 לצאת מארצו כי לקח מלך בכל

ואונד פאן דען קינדער עמון'ס געגען  
 איהן אונד אונד'ס זיא אונד ער יהודה  
 אום עס צו גרונדע צו די פטען ויא ער  
 עס דורך ויינע קניכטע , דיא פראפע-  
 טען , פער קינדעטע : (א) טר אונד  
 בעפערל דעס עוויגען ערגונג עס יהודה  
 ון זעס ווארדע פאן זיינעס אנגעניכט  
 געשטאטען וועגען דער זינדען , דיא  
 מנשה בענינג : (ד) אונד וועגען דעס  
 אונשולדיגען כלוטעס , דאן ער פער-  
 גאס , אונד וירושלים דאמיט אנפיללטע  
 דען דייס וואללטע דער עוויגע ניכט מעהר  
 פערנעמען : (ה) יהויקים'ס איברגע  
 געשיפטע אונד ויינע טהאטען , זינד בע-  
 שריפטע אין דען ווארביבערן דער קעניג  
 געפאן יהודה : (ו) ער ענטשליף צו  
 זיינען פערטערן , אונד זיינאון ויהויכין  
 פאלגטע איהם אין דער דעגורונג :  
 (ז) דער קעניג פאן מצרים קאנטע  
 ניכט מעהר אויס זיינעס לאנדע ציהען  
 דען דער קעניג פאן כבל גאס אללעס ,  
 וואס פאס באך מצרים'ס בייס צום פלוסע  
 פרת

מנחל מצרים ערנהר פרת כל

אשר

באור

רשי

**כד** (ג) על פי ס' היתם כל הרעס  
 הנא ביסודם על ידי הגדודים  
 האלה : (ו) וישכב יהויקים . לא על  
 מטתו כי אסרו נבוכדנצר בנחשתים  
 להוליכו צבלה וגו' מגררין אותו ומת  
 טרם כמו שנאמר (ירמיה כ"ג י"ב)  
 קצרת חמור יקבר סחוב וסלך  
 (ונדברי ירמיה כ"ג י"א) כתיב שאסרו  
 נבוכדנצר להוליכו צבלה : (ז) לנחת  
 מארצו . לעמוד ליהויקים . כי לקח גלך  
 צבל וגו' . שנחתו במלחמו בשנה הרביעית

וכן מתירגם אשכנזים : (ג) היתה ביהודה .  
 הית לא בדנית יכודה . (הכ"ל) (ו) וישכב  
 וגו' . דונה לומר שמת , אבל לא נקבר עם  
 אבותיו , שהרי לא נקבר כלל , כמו שכתוב ,  
 אלא כל על דרך ויאסף לעמו . (דד"ק) .  
 (ז) ולא הוסיף וכו' . פירוט נאות זמן ,  
 עד שגלך נדקוהו , ואז יכל , כמו שכתוב  
 בירמיה (ל"א ה') וימלך מלך נדקוהו וגו'  
 וחיל פרעס וגא ממזרים , וכמוהו (למעלה  
 מזה) כ"ג) ולא יכתי עוד גדודי ארם לבוא  
 בארץ ישראל , רובם לאמר , בזמן ההוא , אבל  
 אחר

ליהויקים בכרכמוש על נהר פרת ככתוב  
 בספר

פרת , איהם געהערט האטמע . (ה)  
 אכטצעדן יאהר וואר יהויכין אלט ,  
 אלס ער קעניג ווארד , אונד בעגורטע  
 דרייא מאנאטע אין ירושלים . זיינע  
 כויטטער היס נחשתא , מאכטער  
 אלנהיט אונד וואר אויס ירושלים  
 (ט) ער טראט , וואס דעם עוויגען מיט  
 פיל , וויא זיין פאטער . (ו) דאמאלס  
 צאגען דיא קריגסלייטע נבכדנאצר'ס  
 קעניגס פאן בבל , געגען ירושלים , אונד  
 דיא שטאדט קאם אין בעלאגערונגס  
 שטאנד . (יא) נבכדנאצר קאם ועלבסט  
 פאר דער שטאדט אן , וועהרענד זינע  
 פאן זיינען קריגסלייטען בעל'אגערט  
 וואורדע . (יב) דא גינג יהויכין , קעניג  
 פאן יהודה , צו איהם הינזיס , ער , זיינע  
 כויטטער , זיינע שטאאטסדיהנער , פעלד  
 העררן אונד האפבעדיהנטען , אונד  
 דער קעניג פאן בבל פיהרטע איהן , אים  
 אכטען יאהר זיינער רעגירונג , געפאנג  
 גען וועג . (יג) ער ליס אויך אללע שעצע  
 אויס דעם טעמפל אונד דעם קעניגליכע  
 בען

אשר היתה למלך מצרים : (ח)  
 בן שמונה עשרה שנה יהויכין  
 במלכו ושלשה חדשים מלך  
 בירושלם בשם אמו נחשתא  
 בת אלנתן קיר יושלם : (ט) וועט  
 הרע בעיני יהודה ככל אשר  
 עשה אביו : (י) בעת תהיה  
 עליה עבדי נבכדנאצר מלך  
 בבל ירושלם ונהבא העה  
 במצור : (יא) ויבא נבכדנאצר  
 מלך בבל על יהודה ועמדו  
 צרים עליה : (יב) ויצא יהויכין  
 מלך יהודה על מלך בבל  
 הוא ואמו ועבדיו ושאריו וסוהיסו  
 ויקח אהו מלך בבל בשנת  
 שמונה למלכו : (יג) ויוצא משם  
 ואוצרות בית המלך ויקצין את

את כל אוצרות בית יהודה

ואוצרות בית המלך ויקצין את

באור

אחד כך באו , כמו שכתוב . (הכ"ל)  
 (ח) בן שמונה עשרה וכו' . ובדברי הימים  
 (ד' ל"ו פ') בן שמונה שנים יהויכין ושלשה  
 חדשים ועשרת ימים מלך בירושלים , אכטען  
 כי יהויקים אביו המליכו בשנה הראשונ' מלך הוא , סימלך תחתיו אחר מותו , אזלי היו לרצנים  
 אחרים , ועוד כי ראה , שמלכותם תלויה בוד אחרים , לא ידע , אם יסורוהו מהמלוכה כמו אשור  
 לאחיו , והמליך בנו יהויכין , סימלך תחתיו אחריו , וביה אז יהויכין בן שמונה שנים , ועת' כשמת  
 אביו ומלך הוא , היה בן שמונה עשרה שנה , ומלך שלשה חדשים , ולא חש פאן לכתוב עשרה  
 ימים ביתורים , ותסדר עולם : שמונה עשרה של מלך נבכדנאצר , שמונה עשרה חתם גור דין  
 לנלות : (הכ"ל) . (יב) ויצא יהויכין וכו' . יצא אל מלך בבל , שיעשה צו חכמו , והוא לקחו  
 ולמה העבירו מהמלוכה ? אמרו , חשב מלך בבל , שיהיה יהויכין מורד , פשו שהיה אביו מורד  
 אמר , מכלבא נישא גורא טנא לא נפיק , לפיכך העבירו , והמליך חזני פתתו : (הכ"ל)  
 (יג) ויקצין וכו' . פעם הוצת קצן נבכדנאצר את כלי בית המקדש , אבל לא לקח כלס עמו  
 לנבל , אבל זימו גדקיהו בא נבכדנאצר רב

רש"י וכו' (יג) רש"י וכו' כל  
 פספד (ירמיהו מ' ו') : (יב) ויצא  
 יהויכין ערך יסודה על מלך בבל לעשות  
 (יג) ויקצין וכו' (יג) ויקצין וכו'

כָּל־כְּלֵי־הַזָּהָב־אֲשֶׁר־עָשָׂה־שְׁלֹמֹה  
 מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל־בְּהִיכַל־יְהוָה־בְּאֶשֶׁר־  
 דִּבֶּר־יְהוָה׃ (יד) וְהִגְלָה־אֶת־  
 כָּל־יְרוּשָׁלַם־וְאֶת־כָּל־הַיְשָׁרִים  
 וְאֶת־כָּל־גְּבוּרֵי־הַחֹלֶל־עֲשֵׂרֹת  
 אֲלָפִים־גּוֹלָהּ־וְכָל־דְּהָרָשׁ  
 וְהַמִּסְגָּר־לֹא־נִשְׁאָר־זוֹלָת־דָּלָת  
 עִם־הָאָרֶץ׃ (טו) וַיִּגְלֵל־אֶת־יְהוֹיָכִן  
 בְּבִלְהָ וְאֶת־אִם־הַמֶּלֶךְ־וְאֶת־נְשֵׁי  
 הַמֶּלֶךְ־וְאֶת־פְּרִיסוֹ־וְאֶת־אֹרְיֵי  
 הָאָרֶץ־הַחֹלֶיךָ־גּוֹלָהּ־מִיְרוּשָׁלַם־  
 בְּבִלְהָ׃ (טז) וְיָאתָ־כָּל־אֲנָשֵׁי  
 דְהַחֵיָל־שִׁבְעַת־אֲלָפִים־וְהַחֲרָשׁ  
 וְהַמִּסְגָּר־אֲלֶיךָ־הַכָּל־גְּבוּרִים־עֲשֵׂי  
 מְלָחָמָה־וַיְבִיֵאֵם־מֶלֶךְ־בָּבֶל־גּוֹלָהּ  
 בְּבִלְהָ׃ (יז) וַיִּמְלֶךְ־מֶלֶךְ־בָּבֶל  
 רִשְׁמִישֵׁי־אֶת־

כָּל־כְּלֵי־הַזָּהָב־אֲשֶׁר־עָשָׂה־שְׁלֹמֹה  
 אֶל־לֵע־נְאֻד־נֶעַן־גַּעֲפָעֶסֶע־אִים־טַעֲמַפְעֵל־  
 דִּיא־שְׁלֹמֹה־קַעֲנִיג־פֶּאן־יִשְׂרָאֵל־פְּעַר־  
 פְּעַר־טִיגְעֵן־לִים־צַעֲר־שְׁלֹאֲנַעֲן־וַיֵּאֵס־  
 דְּעַר־עֲזִיגְעֵן־פֶּאֶר־חֶסֶד־פְּעַר־קִינְדַעֲטַע־  
 (יד) יְרוּשָׁלַם־אִי־נִוּוֹאֲד־נֶעַן־נַעֲבַסֵּט־  
 אֶל־לֵעֵן־גְּרָאֲסַעֲן־אִוְנֵד־קְרִיגְסִלִיטַעֲן־צַעֲהֵן־  
 טוֹיזַעֲנֵד־אֵן־דְּעַר־צֶאֱהָל־לִים־עַד־אִינִם־  
 עֲלַעֲנֵד־פִּי־הָרַעֲן־דְּעַסְגִּלִיטַעֲן־אֶל־לֵע־שְׁמִי־  
 דַע־אִוְנֵד־שְׁלַעֲסַסַעֲר־זֶא־דֶאֶס־נֹוֹר־דְּעַר־  
 אֶרְמַע־טְהִיִּיל־דַעֲס־גַעֲמִינִעֵן־פֶּאֶר־קַס־  
 צוֹדִיק־כְּלִיב־טוֹ(טו) עַד־פִּי־הַרְטַעֲיֵהוּיִכִּין־  
 גַּעֲפֶאֲנַעֲן־נֶאֶךְ־כְּבֵל־אִוְיֵךְ־דִּיא־מוֹטַטַעֲר־  
 דַעֲס־קַעֲנִיגְס־זִינַע־וַיִּיכַעֲר־זִינַע־הַאֲפֶ־  
 בַעֲדִיר־נִטַעֲן־אִוְנֵד־אֶל־לֵע־פֶּאֶרְנַעֲד־טַעֲן־  
 דַעֲס־לֶאֲנַדַעֲס־פִּי־הַרְטַעֲ עַד־אִוְיִרוּשָׁלַם־  
 הַיְנוּוַעֲג־אִינִם־עֲלַעֲנֵד־נֶאֶךְ־כְּבֵל־  
 (טז) פְּעַרְנַעֲר־אֶל־לֵע־קְרִיגְסִלִיטַעֲן־זֶי־  
 בַעֲן־טוֹיזַעֲנֵד־אֵן־דְּעַר־צֶאֱהָל־אֶל־לֵע־שְׁמִי־  
 דַע־אִוְנֵד־שְׁלַעֲסַסַעֲר־טוֹיזַעֲנֵד־אֵן־דְּעַר־  
 צֶאֱהָל־לִוִיטַעֲר־שְׁטֶאֶרְקַע־שְׁטְרִיטַטַעֲע־  
 הִיגַע־מַעֲנַנַעֲר־לִים־דְּעַר־קַעֲנִיג־פֶּאן־כְּבֵל־  
 אִינִם־עֲלַעֲנֵד־נֶאֶךְ־כְּבֵל־פִּי־הָרַעֲן־טוֹ(יז) דְּעַר־  
 קַעֲנִיג־בְּאוֹר־

לו כרצונו ולא למלחמה : ( יד ) החרש  
 והמסגר : תרגם ונתן חומני' ותרשיא :  
 ורבותינו אמרו חכמים גדולים בתורה  
 שפסאחד פותח הכל שותקין כמו שכתוב  
 ( ישעיה ג' א' ח' ) התרישו אלי חיים  
 מסגר הכל יושצין לפניו ולמדן היומו  
 כמו שנאמר ( ישעיה פ"ג ) ופותח ואין  
 סוגר וסוגר ואין פותח : ( טו ) ואת חילי הארץ :  
 חילי הארץ הכתוב חומר ( ירמ' ב"ד ה' )  
 כתחטם הטובות האלה כן חכיר את גלות  
 יהודה : ( טז ) שבעת אפים : ולמעלה הוא חומר  
 עשרת אפים זה הכתוב השליש  
 והכריע בספר ( ירמיה ג' כ"ג ) זה העם אשר הגלה  
 נבוכדנצר בשנת שבע יהודים  
 שלש אפים חומר מעת' ג' אפים היו שבע  
 יהודה ושבע אפים נבטימון ונחשאר שבע  
 ואף בסדר עולם למדנו כן : ( יז ) ויבט את

עבדים , וכשא הכל צנלה , כמו שאמור למטה  
 נעבין ( כ"ה י"ג וכו' ) : ( יד ) החרש  
 והמסגר : נעבור שמך הכתוב חומר לחפש  
 כדאש שגם הוא אומנות מה , וכאשר מתורגם  
 אשכנזית : ( טו ) אילי הארץ : דקדבי  
 ארעא : ( הכשדי ) : ( טז ) הכל גבורים  
 וכו' : כלהן גנרין גברי ענדי קרבא  
 ( תכ"ל )

קעניג פאן בכל מאכטע אן יהויקים  
 שטעללע דעסען אנקעל מחנקה צום  
 קעניג, אונד גאב אונד דען נאמען  
 צדקיהו. (יח) ביזער וואר און אונד  
 צוואנציג יאהר אלט, אלס ער קעניג  
 ווארד, אונד רעגירטע אונד יאהרע  
 אין ירושלים. זיינע מוטטער הייסט  
 חמוטל, מאכטער ירמיהו'ס, אונד  
 וואר אויס לבנה. (יט) ער טראגט  
 וואס דעם עוויגען מיספיל, אונד אהמטע  
 פעלליג יהויקים נאך. (כ) ווייל דער  
 עוויגע איבער ירושלים אונד יהודה ער  
 גרימט וואר, אונד זיא פאן זיינעם  
 אנגעזיכט צו שטאמען בעשלאם: דרום  
 לים ער עם קאממען, דאס צדקיהו  
 פאן דעם קעניג אין בכל אכפיל.

**כה (א)** אבער אים ניינטען יאהר  
 זיינער רעגירונג, אס צעהנטען  
 טאג דעם צעהנטען מאנאטס, קאם  
 נבוכדנאצר, קעניג פאן בכל, מיט זיינער  
 גאנצען מאכט פאן ירושלים, בעלאגער.  
 טע עס, אונד לים דינגס אום דיא  
 שטאדט איינען ערהוואלל אויפוערפען.  
 (ב) דיא שטאדט הילט דיא בעלאגערונג  
 אום צייט אינס איילפטע יאהר דעם  
 קעניגס צדקיהו. (ג) אבער אס ניינטען  
 טאג דעם (פירטען) מאנאטס, דא  
 דיא רונגערסנאטה אין דער שטאדט  
 זעהר גראם, אונד קיין ברוד מעהר  
 פיר

**באור**  
 (הכ"ל) ופן מתרגם כל"א. (ב) כי על  
 אף ה' וגו'. רובה לאמר. כי משמת מוקשי  
 העם וכעס השם יתנכך עליהם, כהיה,  
 שימליכו עליהם חלו הרעים, ולזה נס כן היתה  
 הסנה, שמד צדקיהו במלך בכל, כי לולי  
 מרדו, לא נחרבה ירושלים, ולא גלו מעל  
 אדמתם. כמו שהיה חומר לו ירמיהו.  
 (כל"ג).  
 (ג) לחדש

את מהניה דרו תחתי ויסב  
 את שמו צדקיהו: (יח) בין  
 עשרים ואחת שנה צדקיהו  
 במלכו ואחת עשרה שנה מלך  
 בירושלם ושם אמו חמוטל בת  
 ירמיהו מלכנה: (יט) ויעש הרע  
 בעיני יהוה ככל אשר עשה  
 יהויקים: (כ) כי על-אף יהוה  
 היתה בירושלם וכיהודה עד  
 השלכו אתם מעל פניו וימרד  
 צדקיה במלך בכל:

**כה (א)** ויהי בשנת התשיעית  
 למלכו בחדש העשירי  
 בעשור לחדש בא נבוכדנאצר  
 מלך בכל הוא וכל חילו על  
 ירושלים וחתן עליה ויבנו עליה  
 דייק סביב: (ב) ותבא העיר  
 במצור עד עשתי עשרה שנה  
 למלך צדקיהו: (ג) בתשעה  
 לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא  
 רש"י היה

שמו צדקיהו ויס ילדיק עליך חת סדין  
 חס תנודו צו: (ב) כי על חף'ס'  
 היתה וגו' לפיכך וימרד צדקיהו במלך  
 צבל נתן הקב"ה צלצו למרוד צו כדי  
 שיוגלו: (א) בשנת התשיעית למלכו  
 של צדקיהו: דייק תירגם ונתן  
 כדקום